

Fascinerende gekko's

Alles over aanschaf, verzorging en ziektes
van de meest gangbare gekkosoorten

Colofon

ISBN: 978 90 8954 029 4

1e druk 2008

© 2008 Cindy Hoek

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser B.V.

Ossekop 4

Postbus 2532

8901 AA Leeuwarden

Telefoon: 058-2894857

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk:

Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige wijze dan ook, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Fascinerende gekko's

Alles over aanschaf, verzorging en ziektes
van de meest gangbare gekkosoorten

Cindy Hoek

Inhoudsopgave

Voorwoord	11
Hoofdstuk 1: Gekko's, een introductie	13
Hoofdstuk 2: De aanschaf	19
2.1 Een goede voorbereiding is het halve werk	19
2.2 De aanschaf van een gezonde gekko	21
Hoofdstuk 3: Het terrarium	23
3.1. Substraat soorten	24
3.2 Inrichting en verlichting	33
3.3 Wat doe ik als mijn gekko is ontsnapt?	44
Hoofdstuk 4: Een uitgebalanceerde voeding	47
4.1. Voedseldieren	47
4.2 Alternatieve voeding	53
4.3 Vitaminen & mineralen	55
4.4 Wat doe ik als mijn gekko niet eet?	57
Hoofdstuk 5: Ziektes & verwondingen	59
5.1 Verwondingen	59
5.2 Bacteriële- en virusinfecties	63
5.3 Parasitaire aandoeningen	67
5.4 Omgeving- of voedingsgerelateerde ziektes	72
5.4.1 Euthanasie	74
Hoofdstuk 6: De luipaardgekko	75
6.1 Algemeen	76
6.2 De aanschaf van een luipaardgekko	81
6.2.1 Geslachtsonderscheid	84
6.2.2 Hanteren	86
6.2.3 Een of meer dieren?	89

6.2.4	Waar het mee begon	90
6.3	Huisvesting	93
6.3.1	Substraat	94
6.3.2	De inrichting	95
6.3.3	Temperatuur & verlichting	97
6.4	Voeding	99
6.4.1	Onderzoek	102
6.5	Specifieke gezondheidsproblemen bij de luipaardgekko	104
6.6	Kweken	119
6.7	Morphs	131
6.7.1	Welke kleuren en/of patronen zijn er op dit moment bekend?	139
6.7.2	Welke andere namen of termen kun je tegen komen?	146
6.8	Praktische tips	149

Hoofdstuk 7: De Afrikaanse vetstaartgekko 153

7.1	Algemeen	153
7.2	De aanschaf van een Afrikaanse vetstaartgekko	156
7.2.1	Geslachtsonderscheid	157
7.2.2	Hanteren	157
7.2.3	Een of meer dieren?	159
7.3	Huisvesting	160
7.3.1	Substraat	160
7.3.2	De inrichting	160
7.3.3	Temperatuur & verlichting	161
7.4	Voeding	163
7.5.	Specifieke gezondheidsproblemen bij de Afrikaanse vetstaartgekko	168
7.6.	Kweken	169
7.7	Morphs	173

Hoofdstuk 8: De dikvingergekko	177
8.1 Algemeen	177
8.2 De aanschaf van een dikvingergekko	180
8.2.1 Geslachtsonderscheid	180
8.2.2 Hanteren	180
8.2.3 Een of meer dieren?	182
8.3 Huisvesting	183
8.3.1 Substraat	183
8.3.2 De inrichting	184
8.3.3 Temperatuur & verlichting	184
8.4 Voeding	186
8.4.1 Onderzoek	187
8.5 Specifieke gezondheidsproblemen bij de dikvingergekko	188
8.6 Kweken	189

Hoofdstuk 9: De reuzenbladstaartgekko	193
9.1 Algemeen	193
9.2 De aanschaf van een reuzenbladstaartgekko	199
9.2.1 Geslachtsonderscheid	200
9.2.2 Hanteren	200
9.2.3 Een of meer dieren?	203
9.3 Huisvesting	203
9.3.1 Substraat	205
9.3.2 De inrichting	205
9.3.3 Temperatuur & verlichting	206
9.4 Voeding	210
9.5 Specifieke gezondheidsproblemen bij de reuzenbladstaartgekko	211
9.6 Kweken	216

Hoofdstuk 10: De wimpergekko	219
10.1 Algemeen	219
10.2 De aanschaf van een wimpergekko	223
10.2.1 Geslachtsonderscheid	223
10.2.2 Hanteren	224
10.2.3 Een of meer dieren?	226
10.3 Huisvesting	227
10.3.1 Substraat	227
10.3.2 De inrichting	227
10.3.3 Temperatuur & verlichting	228
10.4 Voeding	230
10.5 Specifieke gezondheidsproblemen bij de wimpergekko	233
10.6 Kweken	239
10.7 Morphs	245
10.7.1 Welke kleuren en/of patronen zijn er op dit moment bekend?	247
10.8 Praktische tips	254
 Hoofdstuk 11: De vipergekko	 255
11.1 Algemeen	255
11.2. De aanschaf van een vipergekko	258
11.2.1 Geslachtsonderscheid	258
11.2.2 Hanteren	258
11.2.3 Een of meer dieren?	259
11.3 Huisvesting	260
11.3.1 Substraat	261
11.3.2 De inrichting	261
11.3.3 Temperatuur & verlichting	262
11.4 Voeding	264
11.5 Specifieke gezondheidsproblemen bij de vipergekko	265
11.6 Kweken	268
	271

Hoofdstuk 12: Gekko's, een compleet overzicht	271
Verklarende woordenlijst	279
Bronvermelding	283

Voorwoord

Voor u ligt een uitgebreid, Nederlandstalig naslagwerk over gekko's in de terrariumhobby. Als huisdier winnen de gekko's flink aan populariteit. Maar toch is het aanbod in Nederlandstalige informatie zeer beperkt. En dat is jammer, want er valt juist enorm veel over deze bijzondere dieren te vertellen! Als mij, enkele jaren terug iets was gevraagd over gekko's, dan had ik wellicht eerst moeten opzoeken wat voor dieren dat zijn. Maar vastbesloten om eens op zoek te gaan naar "een ander huisdier", dan een hamster, parkiet of cavia, stuitte ik op de luipaardgekko. Ik liet me uitgebreid informeren door een medewerker van een reptielenhandel, kocht een eenvoudig terrarium en kwam thuis met mijn eerste koppel luipaardgekko's. Al snel volgde er een derde luipaardgekko, een vierde, een vijfde, enz. En terwijl mijn gekkohobby aanzienlijk groeide, groeide het aantal vragen evenredig mee. Een antwoord op mijn vragen wist ik vaak wel te vinden, maar ik moest dan wel bereid zijn dit naar het Nederlands te vertalen. Een speurtocht naar Nederlandse informatie leverde zelfs zó weinig op, dat ik besloot om mijn, inmiddels opgedane, kennis en ervaring, samen met de reeds beschikbare informatie, te bundelen tot een boek. Bij de totstandkoming mocht ik bovendien rekenen op de hulp van een dierenarts, een ervaren kweker van luipaardgekko's, een fotografe én een Amerikaanse herpetologe. Wie een aanzienlijk bedrag besteedt aan de aanschaf én de huisvesting van gekko's, wil zijn of haar dieren dan natuurlijk óók de optimale zorg bieden. En dat kan! Dit boek zal enkele populaire én minder bekende gekkosoorten belichten en gedetailleerd ingaan op hun

verzorging, voeding, huisvesting, e.d. Kortom, een bron van informatie voor zowel de beginnende- als de ervaren hobbyist!

Hoofdstuk 1

Gekko's, een introductie

Gekko's zijn kleine tot middelgrote hagedissen die tot de familie: "*Gekkonidae*" behoren. Ze worden in diverse warme klimaten over de hele wereld gevonden en zijn vooral uniek in hun vocalisatie. Ze brengen namelijk een tijlpnd geluid voort, in de sociale interactie met andere gekko's. Het woord gekko stamt af van het Maleise woord "*gekoq*", en is een directe imitatie van zijn roep. Men gaat ervan uit dat gekko's op drie verschillende manieren met elkaar communiceren:

- Via geluiden;
- Via lichaamstaal;
- Via chemicaliën.

Het meest voorkomende geluid dat gehoord wordt, is een luid, hoog sissen of schreeuwen. Dit wordt vooral vaak gehoord bij pasgeboren gekkojongen. Zij maken zo'n lawaai wanneer ze denken dat ze worden bedreigd of aangevallen. Sommige gekkohouders betitelen dit geluid als "zeer verontrustend". Het geluid is enigszins vergelijkbaar met het geluid dat je hoort wanneer je een ballon laat leeglopen. Verder zijn er geluiden gemeld, zoals: een soort gekraak, gegorgel, getijlp, geklik en gegrom. Veel gekkohouders beschrijven het geluid dat hun dieren voortbrengen n t weer even anders dan een ander.

Een ander belangrijk communicatiemiddel voor gekko's, is de staart. Door de manier van bewegen en de frequentie wisselen de dieren onderling belangrijke informatie uit. Pasgeboren gekko's bewegen hun staart veel bij een

ontmoeting met een oudere gekko. Dit lijkt de volwassen gekko's te kalmeren.

Vergelijkbaar met het kwispelen van een hond, zal de staart van een gekko meestal snel trillen wanneer het dier opgewonden is. Bij het achtervolgen van een prooi kan dit heel goed worden waargenomen.

U zult het uiteinde van hun staart snel van links naar rechts zien verplaatsen. Het is goed mogelijk dat dit hen helpt bij hun jacht, maar het kan ook een reactie zijn op het vooruitzicht van eten. Deze zelfde beweging kan overigens ook worden waargenomen bij de mannelijke gekko's, wanneer ze willen paren met een vrouwtje.

Wanneer een gekko wordt bedreigd, zijn de staartbewegingen trager en bewuster. Een vrouwtje zal deze bewegingen ook laten zien als ze een mogelijke partner waarneemt.

De chemische communicatie tussen gekko's is tevens de meest discrete communicatie. Het is vergelijkbaar met onze reukzin, alleen detecteren wij mensen de diverse geuren lang niet zo goed. Gekko's hebben het orgaan van Jacobson, dat zich in het gehemelte van hun bek bevindt en zeer gevoelig is voor chemische stoffen. Door middel van het zogenaamde tongelen sporen ze subtiele chemische uitscheidingen op.

Wanneer gekko's uit hun terrarium zijn gehaald en ze willen terug naar de veiligheid van hun terrarium, kan er een lichte, muffe, geur worden waargenomen in de lucht. Dit zou kunnen worden geïnterpreteerd als een signaal om hen weer terug te zetten.

Wanneer u zelf gekko's houdt, leert u op den duur alle tekenen van communicatie te registreren.

Wonderlijke kleefkracht:

Gekko's staan óók bekend om hun vermogen om tegen allerlei oppervlakken te klimmen, zelfs verticaal en ondersteboven! Het grote mysterie omtrent deze mogelijkheid, lijkt nu eindelijk te zijn opgelost door wetenschappers.

Het blijkt dat gekko's over een netwerk van kleine haartjes en kussentjes op hun voeten beschikken, die kleine stroompjes elektriciteit produceren. Deze elektriciteit zorgt letterlijk voor de kleefkracht van de dieren.

Met miljoenen van deze haartjes op elke voet, gecombineerd met zwakke elektrische krachten, die de aantrekkingskracht in stand houden, kleeft een gekko aan ieder denkbaar oppervlak vast. Zelfs aan gepolijst glas! Californische onderzoekers geloven nu dat de kleefvoetjes hen kunnen helpen bij het ontwikkelen van een nieuwe, synthetische lijm.

Gekko's inspireren tot verband voor chirurgische wonden:

Gekko's hebben onderzoekers van het Massachusetts Instituut voor Technologie (MIT) geïnspireerd tot het creëren van een verbazingwekkend waterdicht verband om chirurgische wonden of interne verwondingen naadloos af te dekken.

Het oppervlak van dit verband heeft nagenoeg dezelfde structuur, als die waarmee gekko's zich vasthouden aan muren en plafonds. Een dun laagje lijm kan het verband op zijn plaats houden op vochtige locaties, bestaande uit weefsels van het hart, de longen of de blaas.

Daar het verband biologisch afbreekbaar is, lost het bovendien geleidelijk op en wordt het loslaten van het verband voorkomen, aldus de onderzoekers. Zij hebben hun bevindingen online gepubliceerd onder de noemer "vorderingen", van de Nationale Academy of Sciences (PNAS). Robert Langer van en Jeff Karp van de Harvard Medische School leidden het onderzoeksteam.

Karp vermeldt dat een chirurgisch verband, gemaakt van dit nieuwe materiaal kan worden toegepast om een verwonding van de darm af te sluiten, na de verwijdering van een besmet segment of na een maagbypass-procedure. Het kan ook een gat afdichten, dat is veroorzaakt door een maagzweer. Aangezien het kan worden gevouwen en ontvouwd, zou het een potentiële toepassing kunnen zijn bij minimaal invasieve chirurgische procedures. Dergelijke verwondingen zijn normaal gesproken bijzonder moeilijk te hechten, omdat ze worden uitgevoerd via een zeer kleine insnijding.

Gekko-achtige drooglijm bestaat al sinds, circa, 2001. Men stond echter voor de grote uitdaging om deze technologie aan te passen voor medische toepassingen. Er worden

namelijk strenge criteria voorgeschreven.

De familie “*Gekkonidae*” is weer opgedeeld in 5 subfamilies, namelijk:

1. *Aeluroscalabotinae*
2. *Eublepharinae*
3. *Gekkoninae*
4. *Teratoscincinae*
5. *Diplodactylinae*

Vanwaar al die moeilijke, Latijnse, benamingen?

U zult al snel merken dat er in de gekkohobby veelvuldig gebruik wordt gemaakt van Latijnse namen.

Enerzijds komt dit doordat er, met het gebruik van Latijnse namen, geen verwarring kan ontstaan over de soort die men bedoelt. Om een voorbeeld te geven: De luipaardgekkko wordt in Nederland soms ook wel aangeduid als “pantergekkko”. Vanzelfsprekend zal het dier in het Russisch, Spaans, Turks of Frans, wéér met een andere naam worden aangeduid. Om deze reden heeft Carl Linnaeus de: “**Binomiale nomenclatuur**” ingevoerd. Dit naamgevingsstelsel wordt o.a. voor alle diersoorten over de hele wereld gebruikt, en voorkomt daarmee een hoop verwarring. *Eublepharis Macularius*, duidt in elk land, waar ook ter wereld, maar op één dier, n.l. de luipaardgekkko. Een andere reden voor het gebruik van Latijnse benamingen in de gekkohobby, is het feit dat voor veel gekkosoorten een Nederlandse naam simpelweg ontbreekt. Tja, met ruim 1000 soorten is het ook best begrijpelijk dat de Nederlandse herpetologen* nog niet alle gekko's van een Nederlands naamplaatje hebben voorzien! In de hierop volgende hoofdstukken zullen enkele bekende en minder bekende gekkosoorten besproken worden, die zoal in de terrariumhobby gehouden worden. Dit zijn:

1. *Eublepharis macularius* =
Luipaardgekko
2. *Hemitheconyx caudicinctus* =
Afrikaanse vetstaartgekko
3. *Chondrodactylus bibroni/turneri* =
Bibron's dikvingergekko
4. *Uroplatus fimbriatus* =
Reuzenbladstaartgekko
5. *Rhacodactylus ciliatus* =
Wimpergekko
6. *Hemidactylus fasciata* =
Vipergekko

In de verklarende woordenlijst vindt u bovendien nog een uitleg van diverse termen die in dit boek gebruikt worden. Deze woorden zijn aangeduid met een *

Hoofdstuk 2

De aanschaf

2.1 Een goede voorbereiding is het halve werk

Wie besloten heeft om over te gaan tot de aankoop van een gekko, doet er verstandig aan om zich vooraf uitgebreid in te lezen over deze diersoort. Door op voorhand al de benodigde informatie te verzamelen, komt u namelijk goed beslagen ten ijs. Bedenk ook dat alle eigenschappen die u zo aanspreken in honden, katten of konijnen, niet van toepassing zijn op reptielen! Want:

1. Ze komen écht niet als u ze roept;
2. Ze hebben géén hoog aaibaarheidsgehalte (en houden al helemaal niet van knuffelen);
3. U zult ze niet enthousiast tegen de ruit van het terrarium zien opklimmen zodra u thuiskomt.

Daarentegen:

1. Willen ze ook niet met u naar buiten als het regent, waait of sneeuwt;
2. Hoeft u ze nóóit in bad te doen of te borstelen;
3. Is uw meubilair compleet veilig.

Overweeg dus vooraf héél goed welke kwaliteiten u zoekt in een huisdier, vóór u zich naar de dichtstbijzijnde dierenwinkel haast. Een goede voorbereiding voorkomt in een later stadium teleurstelling, fouten, of zelfs sterfte. Stel uzelf ook enkele, kritische, vragen met betrekking tot de zorg, zoals:

- *Wat zijn de wekelijkse, de maandelijkse en uiteindelijk de jaarlijkse kosten die ik voor deze hobby moet reserveren?*
- *Heb ik de ruimte en gelegenheid om te voorzien in een passend en veilig terrarium?*
- *Is iedereen het ermee eens dat de gekko wordt aangeschaft en overzie ik alle consequenties?*
- *Wie neemt de zorg van de dieren over tijdens vakanties?*

Wanneer u uzelf, op een of meer vragen, geen bevredigend antwoord kunt geven, doet u er verstandiger aan om af te zien van aankoop.

Als u er zeker van bent dat gekko's het ideale huisdier zijn voor u, dan dient u vervolgens nog een keuze te maken uit de vele soorten. Daarbij maken we allereerst een onderscheid tussen de soorten die ook geschikt zijn voor beginners en de soorten die alleen geschikt zijn voor de ervaren hobbyist. Dergelijke soorten stellen bijvoorbeeld zeer hoge eisen aan hun huisvesting of voeding, of ze zijn zéér stressgevoelig. Dus, hoe mooi sommige soorten ook zullen zijn: als u net begint met het houden van gekko's, is het zeer onverstandig om een moeilijk te houden soort uit te kiezen. Dat is namelijk vragen om problemen! Met uitzondering van de reuzenbladstaartgekkos zijn alle in dit boek beschreven, gekkosoorten ook geschikt voor de beginnende hobbyist.

Nu we dit eerste onderscheid hebben gemaakt, staat u alweer voor een volgende keuze: wilt u een tropisch terrarium of een woestijn terrarium? Een tropisch terrarium oogt uiteraard prachtig, maar het vergt ook iets meer onderhoud. Zeker als u er levende planten in heeft staan.